

Kuhmo suomalais-ugrilaisena kulttuuripääkaupunkina -koordinaatiohanke 2023

KUVA: Iso Ilo -karjalainen kabaree Kuhmo-talon lavalla 2017. Kuva Juha Olkkonen.

Hankkeen nimi:	Kuhmo suomalais-ugrilaisena kulttuuripääkaupunkina –koordinaatiohanke 2023
Hankkeen toteutusaika:	1.1.2023 – 31.12.2023
Hakija:	Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry
Hankkeen johtaja:	Pekka Huttu-Hiltunen
Muut yhteistyötahot:	Juminkeko, Kuhmon kaupunki
Hankkeen kohderyhmät:	Hankkeen varsinainen kohderyhmä on kulttuurimatkailusta kiinnostunut laaja yleisö. Myös yritykset, joiden palveluihin ja tuotteisiin suomalais-ugrilainen kulttuuri sopii. Kolmas kohderyhmä on kuhmolaisten kulttuurintuottajien joukko, joiden toimintaa hankkeessa koordinoidaan.

Hankkeen kuvaus

Lähtökohtia

Kansainvälinen viisihenkinen valintalautakunta valitsi Kainuussa sijaitsevan Kuhmon kaupungin vuoden 2023 suomalais-ugrilaiseksi kulttuuripääkaupungiksi. Valinta merkitsee sitä, että suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupungin asema ensimmäistä kertaa kohdistuu Suomeen. Nimityksen myötä Kuhmo odottaa saavansa vahvistusta kulttuurimatkailun kehittämiseen ja samalla haluaa osoittaa tukea kulttuuriperinnön ja suomalais-ugrialaisten kielten säilyttämiseen ja elvyttämiseen koko suomalais-ugrilaisessa maailmassa.

Yhtenä päätavoitteena Kuhmon kulttuuripääkaupunkiohjelmassa on tietoisuuden herättäminen suomalais-ugrilaisista kielistä ja kulttuureista Suomessa ja maailmanlaajuisesti. Sen lisäksi ohjelmalla halutaan tukea suomalaisten alkuperäiskansojen uhanalaisten kielten elvyttämistä ja niiden rikkaiden ja monipuolisten musiikkikulttuurien ja -perinteiden säilymistä.

Kuhmon suunnitelmiin sisältyy yli 100 tilaisuuden järjestäminen osana kulttuuripääkaupunkiohjelmaa. Musiikkijuhla Sommelo on juhluvuoden 2023 päätapahtuma (26.6. – 2.7.). Muita korkean profiilin tapahtumia ovat Kuhmon Talvi, suomalais-ugrialaisten alkuperäiskansojen kielten asemaa käsittelevä kansainvälinen konferenssi, suomalais-ugrilaisia laulukulttuureja käsittelevä konferenssi sekä Ison Karhun Kantapäillä -tapahtuma, jossa paneudutaan karhun merkitykseen suomalais-ugrialaisten kansojen mytologiassa. Myös maailmanlaajuisesti tunnettu Kuhmon Kamarimusiikki osallistuu juhluvuoden teemoihin.

Avainorganisaationa ohjelman toteuttamisessa ja koordinoimisessa on Runolaulu-Akatemia, joka on myös tapahtumien keskeinen järjestäjä, yhdessä Juminkeon ja Kuhmon kaupungin kanssa.

Viisihenkinen valintalautakunnan puheenjohtajan **Käbi Laanin** (Youth Association of Finno-Ugric Peoples) mukaan Kuhmon hakemus nousi esiin kilpailijansa – Viron lisakun kaupungin – rinnalla monipuolisen ohjelmansa ansiosta. Ohjelmaan sisältyy perinteisiä festivaaleja, joiden ohjelmaan suomalais-ugrilainen teema voidaan hyvin sisällyttää. Valintalautakunnan jäsen **Rune Bjerkil** (Kven Finn Association – Kveeni Suomi Liitto) nosti esiin runolaulun osuuden Kuhmon hakemuksessa. ”Vuonna 2023 Kuhmo tulee olemaan todellakin keskipiste suomalais-ugrialaisten musiikkikulttuurien osalta.”

Lautakunnan jäsenen **Niko Partasen** (Sukukansojen ystävät ry) mukaan ”on historiallista, että suomalais-ugrilainen kulttuuripääkaupunki saadaan Suomeen, ja Kuhmo osoitti että se oli valmis tällaiseen haasteeseen. Tämä on suuri mahdollisuus meille kaikille, jotka työskentelemme suomalais-ugrialaisten kulttuurien hyväksi Suomessa.”

Viisihenkinen lautakunnan muodostivat Käbi Laan (MAFUN - Youth Association of Finno-Ugric Peoples), Rune Bjerkli (Kven Finnish Association), Niko Partanen (Sukukansojen Ystävät ry), **Vassily Petrov** (Mari Ushem) – from Mari El Republic and **Ave Grenberg** (Mulgi Cultural Institute) – Estonia.

Kuhmon kaupunginjohtaja **Tytti Määttä** odottaa että kulttuuripääkaupungin asema edistää kulttuurimatkailua Kuhmossa ja sen lähiympäristössä. ”Teemana suomalais-ugrilaisuus sopii meille

aivan erinomaisesti, koska meillä Kuhmossa on jo monia elementtejä valmiina, jotka toteuttavat jo samansuuntaisia sisältöjä. Odotamme ja toivomme saavamme lisää matkailutuloa, ja samalla myös kulttuuritoimijamme voivat vahvistua.”

Runolaulu-Akatemian asema on vastuullinen. Sen on kyettävä itse vastaamaan lukuisten omien, pääosin uusien tapahtumien järjestämisestä, kyettävä koordinoimaan tapahtumakokonaisuutta myös kaikkien muiden osajärjestäjien kanssa, tiedottamaan asiasta kansainvälisellä tasolla ja samalla kaikki tämä on nidottava yhteen kulttuurimatkailua kehittäväksi ja Kuhmon vetovoimaa lisääväksi, pysyväksi vaikutukseksi.

HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen keskeisimmät tavoitteet ovat seuraavat:

1. Lisätä kulttuurimatkailua Kuhmossa ja Itä-Suomessa
2. Vahvistaa ja eheyttää Kuhmon kulttuuriprofiilia
3. Lisätä kulttuurimatkailualan yhteistyötä kansainvälisesti
4. Tukea Kuhmolaisten matkailuyritysten kansainvälistymistä
5. Tukea suomalais-ugrialaisten paikalliskulttuurien säilymistä ja kehittymistä

Hanke edistää suomalaisten hyvinvointia ja tukee Itä-Suomen alueen kulttuurielämää, mikä on tärkeätä Venäjän rajayhteistyön tyrehdyttyä sodan seurauksena useiksi vuosiksi eteenpäin.

TOIMENPITEITÄ

Hankkeessa keskeistä on koko vuoden yli 100 tapahtuman koordinointi ja yhtenäisyyden synnyttäminen. Tämä edellyttää seuraavia toimenpidekokonaisuuksia jo marraskuusta 2022 lähtien.

Valmistavat toimenpiteet (hankkeen johtajan vetämänä) Marras-joulukuussa 2022:

(Huom! toiminta 2022 tapahtuu muulla kuin Jane ja Aatos Erkon säätiön rahoituksella. Ks hankkeen rahoitussuunnitelma)

- Ohjelman haltuunotto, kokous / kokoukset juhluvuoden johtoryhmän (RA, kaupunki, Juminkeko +) ja hanketiimin (johtaja, taloussihteeri, tekninen tiedotusvastaava).
  - Hankkeen johtaja keskittyy tieteellisten seminaarien valmisteluun. Taloussihteeri huolehtii kaikissa vaiheissa, että talouden osalta pysytään raameissa, tekninen tiedotusvastaava huolehtii verkkosivujen ja somepäivitysten teknisestä onnistumisesta. Koko hanketiimi osallistuu tiedotukseen.
- Avajaisten osalta viranomaislupien, tila- ja muiden varausten tarkistaminen sekä juhlan yksityiskohtien suunnittelu yhdessä hankkeen johtajan, kaupungin teknisen toimen ja keskeisten organisaatioiden kanssa.
- Yhteistyöpalaveri Kuhmon yrittäjien / Idän Taige ry:n ja matkailuyritysten kanssa. Talkootyötiimin kokoaminen. Juhluvuoden suojelijan ja juhlien puhujien ja ulkomaisten tervehdysten varmistaminen, avajaisjuhlaohjelma viimeistely.

- markkinointisuunnitelman laatiminen ja viimeistely, ensimmäisten markkinointitoimenpiteiden aloittaminen (kysymykset: oma lehti, verkko- ja somejulkisuus, lehdistötiedote, TV jaa radio jne?). Runolaulu-Akatemian toimisto järjestää kulttuuripääkaupunkivuoden tunnuksen noutamisen Baiterekistä joulukuussa (lintu tuodaan Pietariin, josta mahdollisesti Olga Piirainen hakee sen Kuhmoon).
- Avajaisohjelman yksityiskohtien varmistaminen, puhujien ja ohjelmakokonaisuuden varmistaminen (puhallinorkesterit, koululaisten ryhmät, muiden esiintyjäryhmien osuudet, bussimatkat ulkomailta) yhdessä hankejohtajan kanssa.
- Ensimmäinen lehdistötilaisuus kulttuuripääkaupunkivuoden sisällöstä ja merkityksestä ja avajaisjuhlasta, viikko 49
- Ennen vuodenvaihdetta, yksityiskohtien hiomista koko hanketiimin ja juhluvuoden johtoryhmän kanssa, joulupukki tiedottaa myös su-juhluvuoden merkityksestä, viikot 50 - 51
- Yhteistyötä kaupungin kanssa, kulttuuripääkaupunkivuosi esillä uuden vuoden vastaanottotilaisuuksissa, viikko 52

Vuosi 2023:

Pääsihteeri, joka toimii koordinoivana ja kokoavana voimana ohjelman kaikissa käytännön toimenpiteissä, aloittaa työnsä 1.1.2023. Valmistelut omana toimintana toteutettavien tapahtumien yksityiskohdista jatkuvat tammi-helmikuussa. Koko vuoden tapahtumat ovat esillä, ja hyvissä ajoin valmistaudutaan mm. kesän pääjuhlaan, elokuvaviikkoon ja Ison Karhun kantapäillä -tapahtumaan. Hankkeen johtaja valmistelee erityisesti tieteellisiä seminaareja, pääsihteeri muita ohjelmakokonaisuuksia. Jokaisen tapahtuman osalta keskeiset kysymykset (taiteilijakiinnitykset, muu ohjelmatarjonta, yritysten, yhdistysten ja yhteisöjen sitouttaminen toteutukseen) varmistetaan viimeistään alkuvuoden aikana.

Pidetään yhteyttä kaikkiin yhteistyötahoihin. Kutsuvieraiden ja turistimatkalaisten ohjelmia valmistellaan yhdessä ulkomaisten yhteistyötahojen kanssa. Markkinointitoimenpiteet jatkuvat suunnitelman mukaisesti. Pääjuhlaan pyritään saamaan TV ja radio tekemään ohjelmaa.

Omana toimintana hanke järjestää seuraavat tapahtumat:

1. a) hankkeen avajaisten ulkoilmajuhla 24.2.2023 päivällä

Hankkeen avajaiset ovat iso, kaksiosainen tapahtuma. Päivällä, perjantaina 24.2.2023 klo 11.30 – 13.00 kokoonnutaan ulkoilmatapahtumaan Tuupalan puukoulun kentälle. Sinne on etukäteen, edellisten viikkojen aikana tuotu lunta veistoksia varten, ja koululaiset ja mahdollisuuksien mukaan myös muut harrastajaryhmät ja kylätoimikunnat ovat valmistelleet lumiveistoksia kentän alueelle.

Paikalla on kutsuvieraita, kansainvälisiä turistiryhmiä, paikallista yleisöä ja Kuhmon kaikki koululaiset.

Avajaisjuhlan ohjelmaksi on alustavasti kaavailtu seuraavaa runkoa:

- Musiikkiesitys (koululaiset tai vieraileva ryhmä, tai...), mielellään koko yleisöä aktivoivaa...
- Juhla avataan (avaaja kaupunginjohtaja Tytti Määttä)
- Musiikkiesitys (Kuhmon puhallinorkesteri & Avinurmen (Viro) puhallinorkesteri tai...)

- Puhe juhlarahvaalle (tapahtuman suojelija tai joku muu – ei vielä julkinen tieto)
- Kulttuuriohjelmaa (musiikki- tai teatteriesitys; ulkoilmaan sopiva esitys)
- Mahdollisesti joitakin tervehdyksiä (ei kuitenkaan monta – iltatilaisuudessa on enemmän)
- Leikkimielinen hiihtokilpailu: (kentän ympärillä on hiihtolatu, jota pitkin hiihdetään)
- Lopussa ulkoilmaan sopivaa kulttuuriohjelmaa, mielellään koko yleisöä aktivoivaa...
- Kutsuvieraille tarvitaan tulkkausta

Runolaulu-Akatemia vastaa koko tapahtuman valmistelusta ja taloudesta. Tapahtuman mahdollistamiseksi tarvitaan paljon talkootyöpanosta (valmistelu on aloitettu).

1. b) Avajaisten iltajuhla Kuhmo-talossa 24.2.2023 klo 18.00-20.00

Paikalla on kutsuvieraita sekä ulkomailta että Suomesta. Ohjelmarunko on alustava ajattelun mukaan seuraava:

- Avaussanat (ehkä Pekka Huttu-Hiltunen ja Oliver Loode): Kuhmo vastaanottaa julkisesti ja juhlallisesti suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupungin tunnukset
- Ohjelmanumero (musiikkia tai jokin muu esitys, ehkä saamelainen joikaaja?)
- Juhlapuhe (puhujaa ei vielä päätetty – voi olla joku tunnettu kutsuvieras, ministeritaso tai vielä korkeampi)
- Musiikkiesitys, Kuhmon musiikkiopisto tai Puhallinorkesteri tai ulkomainen esitys
- Tervehdyksiä useilta tahoilta
- Kulttuuriohjelmaa
- Tarvitaan tulkkausta

Runolaulu-Akatemia vastaa valmisteluista ja toteutuksesta. Tarvitaan hyvää valmistelua pääsihteeriltä ja muulta henkilökunnalta.

2. suomaalais-ugrialaisten kielten asemaa käsittelevä kansainvälinen konferenssi 24.-26.2.2023

Kansainvälisen konferenssin valmistelut ovat alkaneet jo edellisen vuoden aikana. Konferenssin varsinainen sisältö on hankkeen johtajan vastuulla, pääsihteerin huolehtii käytännön järjestelyistä, tilavarauksista, kuljetuksista ja majoituksista ym. Konferenssi toteutetaan Hotelli Kalevalassa, jossa on mahdollista toteuttaa majoitus, ruokailut ja konferenssi-istunnot saman katon alla. Konferenssivieraat osallistuvat juhlavuoden avajaisiin 24.2. Varinaiset konferenssi-istuntojen pääpaino on 25.2. ja sunnuntaina 26.2. Ohjelmaan kuuluu tutustuminen Juminkekoon. Konferenssin yhteistyökumppaneina ovat mm. Suomalais-Ugrilainen Seura (Suomen vanhin tieteellinen seura!), M.A. Casterin seura, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, sekä ainakin Helsingin, Oulun, Itä-Suomen ja Tampereen yliopistot sekä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin koulutusohjelma.

Työskentely tapahtuu englannin ja suomen kielillä, mahdollisesti myös venäjäksi. Simultaanitulkkausta tarvitaan, ja siihen liittyvää teknistä järjestelyä. Seminaarin oheisohjelmaan kuuluu kulttuuriohjelmaa suomalais-ugrilaisilta alueilta.

Konferenssin tuloksena julkaistaan kirjaa tai artikkeleita Runolaulun sähköisellä julkaisualustalla. Toimittamisesta vastaa hankkeen johtaja, toimitussihteerinä toimii pääsihteerin.

3. erillistapahtumat (mm. suomi-ugri teemainen metsäkonsertti) kulttuuripääkaupunkivuoden päätapahtuman yhteydessä kesä-heinäkuussa 2023. Siihen liittyvät ohjelmat ja kv-vieraat

Musiikkijuhla Sommelo on suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupunkiohjelman päätapahtuma. Tämän vuoksi festivaalin normaalin ohjelman lisäksi toteutetaan useita poikkeuksellisia, kertaluontoisia tapahtumia. Tapahtumaan kutsutaan juhluvuoden teemaan liittyviä kutsuvieraita eri suomalais-ugrilaisilta alueilta. Kun normaalivuonna Sommelo on toteutunut keskiviikosta lauantaihin, nyt toteutusaika pidennetään maanantaista sunnuntaihin. Juhlan pidentämisestä johtuen lisäpäivien teemat liittyvät suomaalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan.

Kokonaisuudessaan ohjelmaa valmistellaan jo syksyn 2022 aikana. Pääsihteeri osallistuu juhluvuoden osuuksien viimeistelyyn ja käytännön järjestämiseen.

Jo nyt on suunnitelmissa erityisen metsä-teemaisen ohjelmakokonaisuuden valmistaminen, joka kokonaisuudessaan kuuluu kulttuuripääkaupunkivuoden vastuulle. Erillistapahtuman perustelu lähtee siitä, että metsä on suomalais-ugrilaisissa kulttuureissa hyvin keskeinen tekijä, se on myös Kuhmon kaupungin keskeisin profiilitekijä, ja se sopii hyvin runolaulun ja ns. kalevalaisen kulttuurin yhteydessä esiteltäväksi. Ohjelmakokonaisuuden yksityiskohdat tarkentuvat syksyn ja talven aikana.

Sommelon yhteydessä järjestetään myös su-kulttuuripääkaupunkijuhla tai vastaava. Se voi olla joko metsä-tapahtuman yhteydessä tai omana tapahtumakokonaisuutena.

4. kansainvälinen elokuvaviikko elokuussa 2023

Elokuun elokuvaviikko on kokonaan uusi tapahtuma Kuhmossa. Viikon aikana esitetään erikoisnäytöksiä suomalais-ugrilaisia kieliä puhuvien kansojen ja kulttuuristen ryhmien elämästä ja kuolemasta. Tähän mennessä on ajateltu mm. Lennart Meren kansatieteellisten elokuvien osuutta, Markku Lehmuskallion ja Anastasia Lapsuin elokuvat – jopa elävän musiikki- ja ääniosuuksien kanssa, sekä vastaavien elokuvien tilaamisen ohjelmistoon. Viikko edellyttää yhteistyötä paikallisen elokuvateatteri Pajakkakinon kanssa. Pääsihteerin tehtävä on valmistella elokuvaviikon ohjelmisto ja markkinointi sekä siihen liittyvä oheisohjelma mahdollisine seminaareineen viimeistään alkutalvesta 2023.

5. Ison Karhun kantapäillä -tapahtuma (seminaareja, konsertteja, liityntä karhunmetsästykseseen) syyskuussa 2023

Kuhmossa karhunmetsästyskausi alkaa vuosittain 20. elokuuta ja päättyy lokakuun lopussa. Ison Karhun kantapäillä -tapahtuma rakentaa uutta teemakokonaisuutta, jossa myös karhun metsästys on oleellinen elementti. Yksi lähtökohta on järjestää tapahtuman aikana oikeat karhun peijaiset, jossa olisi oikeasti metsästetty karhu mukana, ja joka noudattelisi kainuulaisia / suomalaisia karhuriittejä mahdollisimman pitkälle. Tapahtuman valmisteluissa ollaan yhteistyössä kuhmolaisten metsästäjien kanssa.

Karhu on suomalais-ugrilaisessa mytologiassa pyhä eläin, ja metsästysriiteissä on paljon jäniteitä tästä perinteestä. Kainuussa ja erityisesti Keski-Suomessa on tallennettu yksityiskohtaisia kuvauksia menettelyistä sekä metsästyksen että varsinkin peijaisten yhteydessä. Karhua on kunnioitettu, ja osia karhusta on palautettu metsään jne. Useisiin vaiheisiin on sisällynyt laulamista ja rituaalisia

menoja. Kuhmon tapahtuma haluaa elvyttää tietoisuutta oikeasta kulttuuriperinteestä, ja samalla torjua joitakin nykyisin esiintyviä, keksittyjä ja ”shamanistisia” käsityksiä.

Tapahtumassa on konserttimaisia tilaisuuksia, esimerkiksi Pohjolan talolla, seminaareja suomalais-ugrilaisista merkityksistä, ja konsertteja, joihin pyritään saamaan mukaan mm. hantien ja mansien karhurituaaleista (ongelmana on Venäjän sota, mutta mahdollisesti esitystä voitaisiin saada esimerkiksi Viroon emigroituneilta ryhmiltä.).

Toinen elementti, joka myös on mahdollinen Ison Karhuna kantapäillä -tapahtumassa, on turvallisuuspoliittinen keskustelu Venäjän naapureiden kesken. Onhan Venäjän symboli opittu näkemään juuri Karhuna. Kysymys lähtökohtaisesti kuuluu, miten suuren Karhun naapurissa voi tai pitäisi elää. Pääsihteeri ja hankkeen johtaja valmistelevat tapahtumakokonaisuutta jo talvella.

6. suomalais-ugrialaisten lauluperinteiden konferenssi marraskuussa 2023

Suomalais-ugrialaisten lauluperinteiden konferenssin valmistelu noudattaa samoja piirteitä kuin kielen asemaan koskeva valmistelu aikaisemmin. Ohjelmallisesta sisällöstä vastaa hankkeen johtaja, ja käytännön järjestelyistä pääsihteeri. Konferenssia valmistellaan yhteistyössä alan tieteellisten seurojen ja yliopistojen kanssa. Mm. saamelaisten lauluperinteiden osuudessa ollaan yhteistyössä Oulun yliopiston Giellagas-instituutin kanssa. Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä ja Tampereen yliopisto ovat yhteistyössä konferenssin järjestämisessä.

Konferenssi-ohjelma sisältää myös konsertin joka toteutuu Kuhmo-talolla. Itse konferenssi tapahtuu Hotelli Kalevalassa. Työkielinä ovat vähintäänkin suomi ja englanti, mahdollisesti myös venäjä. Tulkkausta siis tarvitaan.

Konferenssin tuloksena julkaistaan kirjaa tai artikkeleita Runolaulun sähköisellä julkaisualustalla. Toimittamisesta vastaa hankkeen johtaja, toimitussihteerinä toimii pääsihteeri.

7. tapahtumavuoden päätöstilaisuus joulukuussa 2023

Juhlavuoden päätöstapahtuma toteutuu joulukuussa 2023. Siihen osallistuu kansainvälisiä vieraita, ennen kaikkea tulevasta kulttuuripääkaupungista (päätös siitä tehtäneen alkuvuodesta 2023). Ohjelman suunnittelu tapahtuu pääsihteerin toimesta alkuvuonna 2023.

Koordinoitavat tapahtumat (merkittävimmät)

Kulttuuripääkaupunkivuosi sisältää suuren määrän tapahtumia, joiden osalta valmistelu- ja toteutusvastuu on yhteistyöorganisaatioilla itsellään. Tällöin hanke ainoastaan osallistuu koordinoimiseen, tapahtumien niveltämiseen osaksi kokonaisuutta, ja markkinoinnin ja tiedotuksen toteuttamiseen yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Se, millainen määrä työpanosta ja markkinointiresurssia kuhinkin tapahtumaan sisältyy, vaihtelee melko paljon. Seuraavassa on ennakoitu lyhyesti, kuinka paljon kukin tapahtuma tarvitsee su-kulttuuripääkaupunkiohjelman

puolelta sivustatukea. Joka tapauksessa tiedotukseen tarvitaan koordinoitua (yhteinen graafinen tunnus ja ilme, aikataulutus jne.).

- Kuhmon Talvi -viikko helmikuussa 2023
  - o viikon aikana tapahtuvat avajaiset sekä kielten asemaa käsittelevä konferenssi. Hanke osallistuu viikon yleiseen, erityisesti kansainväliseen tiedotukseen ja markkinointiin. Onhan tapahtumaviikko myös su-kulttuuripääkaupunkivuoden avajaisviikko.
- Runolaulupäivä 25.4.2023
  - o suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelma tuo lisäystä ja kehittämistä päivän toteutukseen. osallistutaan tiedotukseen, markkinointiin sekä kehittämistoimenpiteisiin, joita suunnitellaan hankkeen aikana. Yksi ideatasolla oleva kehittämiskohde on runolaulun erikoiskurssin, runolaulukilpailun tai kilpalaulannan järjestäminen, eli uusien muotojen löytäminen runolaulupäivän toteutukselle.
- Musiikkijuhla Sommelo, joka on juhluvuoden päätapahtuma Kuhmossa
  - o Hanke osallistuu su-teeman mukaiseen kansainväliseen markkinointiin ja turistimatkojen järjestämiseen Virossa, Ruotsista ja Norjasta
  - o Osallistutaan myös tapahtuman kehittämiseen – ehkä kulttuurimatkailun suuntaaminen uudella tavalla on yksi kehittämiskohde.
- Kainuun Rastiviikko
  - o Hanke järjestää oheisohjelmaa rastiviikon aikana. Ohjelma on osa hankkeen markkinointia. Virossa suunnistus on hyvin suosittua, ja hanke auttaa kontaktien löytämiseen – esimerkiksi Otepään urheiluseurojen ja toimijoiden kanssa.
- Kuhmon Kamarimusiikki
  - o Hanke osallistuu suunnittelupalaveriin, joissa koordinoidaan Kuhmon tärkeimmän festivaalin panosta su-juhlavuoden osaksi kokonaisuutta. Festivaali osallistuu yhteismarkkinointiin. Kamarimusiikin 2023 teema on Juuret ja siivet, ja liittyy suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupungin ohjelmaan <https://wildtaiga.fi/tuote/kuhmon-kamarimusiikki-2022/>
  - o ei muuta taloudellista osallistumista
- useat pienemmät tapahtumat, joiden teemat sovitetaan su-kulttuuripääkaupunkivuoden mukaisiksi
  - o toimitaan tilanteen mukaan. kaikissa tapahtumissa ollaan mukana koordinoimassa niitä osaksi su-kulttuuripääkaupunkivuotta
  - o silloin kun tapahtuma tarvitsee markkinointitukea, sitä voidaan osoittaa yleismarkkinoinnin tasolla (verkkosivut, some, oma lehti, jne.)

Muut toimintamuodot läpi hankkeen

Hankkeessa toteutetaan myös säännöllisiä tapaamisia yrittäjien ja muiden organisaatioiden kanssa, jossa kehitetään ja päivitetään Kuhmon kulttuurimatkailun strategiaa. Ensimmäiset tapaamiset jo vuoden 2022 puolella, jolloin sovitaan tapaamisten aikataulusta ja muodosta.

Tärkeä yhteistyötaho on **Kuhmon kaupunki**, joka useissa tapahtumissa, esimerkiksi avajaisissa, on taustalla toteuttamassa teknisiä ratkaisuja, esiintymislavoja ja tilojen valmistelua tapahtumia varten. Kaupunki on järjestämässä tai osajärjestäjänä ainakin seitsemässä ohjelmaan kuuluvassa tapahtumassa, mm. avajaisissa, musiikkiopiston konsertissa, kesämuusikkotoiminnassa, Römppäviikossa, Taiteiden yössä, ja Kuhmon kirjaston toiminnassa.

Toinen keskeinen yhteistyötaho on **Juminkeko**. Sen asiantuntemusta suomalais-ugrialaisten kulttuurien osalta on suuri, ja hyödyttää hanketta. Juminkeko on järjestämässä tai osajärjestäjänä yhdeksässä tapahtumassa, esimerkiksi Kalevalaviikko ja Kalevalan päivä, Kansainvälinen äidinkielen päivä, Maailman runouden päivä, Runolaulupäivä, Arhippa Perttunen symposium, Jussi Huovisen muistokonsertti, Kansainvälinen kirjallisuuspäivä, Kalevalan käännökset -seminaari sekä Juminkeon taidenäyttelyt.

Muita yhteistyötahoja ovat Kuhmon Kamarimusiikki, Vienan reitti ry, Kainuun rastiviikko, Parpeinvaaran tapahtumaviikko ja Musiikkijuhla Sommelo. Nämä tahot eivät osallistu hankkeeseen, mutta hankkeen koordinaattori osallistuu koko juhluvuoden ohjelmatasolla markkinoinnin ja koordinaation kehittämiseen.

Kaikkien näiden tapahtumien yhteydessä hyödynnetään **Singing Heritage Route** -yhteyksiä Baltiaan (ks. <https://singingroute.com/>). Kulttuurimatkailua pyritään nostamaan nimenomaan lauluperinteiden ja muidenkin kulttuuriperinteiden avulla - niiden kestävästä käytöstä. Hyvin tärkeässä osassa ovat matkailuyritykset, joita kehitettävät palvelut ja markkinointimenetelmät hyödyttävät.

Hankkeessa kehitetään sekä ohjelmalveluiden tuotteistamiseen (jolloin niillä on muoto ja hinta jne.) ja sähköisten palveluiden ja palvelukuvausten kehittämiseen (videoidut sisällöt jne.). Nämä kaikki ovat käytettävissä hankkeen jälkeenkin. Samalla saatava oppi näistä menetelmistä jää yhteisön käyttöön. (ks. myös tulokset)

Hankkeen toteutus ei sisällä isoja riskejä. Pienemmät riskit liittyvät siihen, että jos kehittämisresurssia ei saada riittävästi ohjelman ja erityisesti sen kulttuurimatkailu-ulottuvuuden toteuttamiseen, silloin tuloksetkin jäävät pienemmiksi.

Myös nykyinen maailmanpoliittisen tilanteen kärjistyminen on laskettava riskeihin mukaan, vaikka se ei olekaan todennäköinen. Mikäli se toteutuisi ja Euroopassa riehuva sota laajenisi Pohjoismaihin tai Baltiaan, luonnollisesti silloin hanketoiminta myös keskeytyisi.

Koko hanke tähtää ympäristön ja kulttuurin näkökulmasta **kestävään kehitykseen**. Haluamme kehittää matkailupalveluita siten että saastuttaminen vähenee, matkailu tapahtuu maata pitkin ja lisääntyvästi sähköisiin liikkumisen muotoihin perustuen. Kulttuurinen kestävyys on yksi hanketoiminnan perusteista. Pyrimme vahvistamaan kulttuuriperintöämme, samalla kun kehitämme

myös sen matkailullista käyttöä. Lauluperinteitä opetetaan, niihin perustuvat palvelut kehitetään tietoon perustuen ja tähdätään siihen että ne vahvistuvat toiminnan aikana. Pitkällä tähtäimellä tämä on myös taloudellisesti kaikkein kannattavin tapa toteuttaa kulttuurimatkailua.

HANKKEEN HENKILÖKUNTA JA TEHTÄVÄKUVAUKSET

Hankkeen työsuhteissa noudatetaan yliopistojen yleistä työehtosopimusta.

Hankkeen johtajana toimii Runolaulu-Akatemian johtaja. Hän vastaa rahoituksen hankkimisesta ja ohjaa hankkeen muuta työskentelyä. Hänen työaikansa hankkeessa on koko hankkeen aikana noin 20 %. Työajasta pidetään kirjaa.

Pääsihteeri vastaa hankkeen käytännön toteuttamisesta kokoaikaisesti. Koska hanke on laaja ja edellyttää monen alan osaamista, pääsihteeriltä edellytetään hyvää ammattitaitoa. Hän on käytännön toteuttamisvastuussa koko kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelman toteutumisesta ja erillisten osuuksien koordinoimisesta osaksi yhtenäistä ohjelmaa. Tämä liittyy ohjelman tiedottamiseen ja markkinointiin, kansainvälisiin kontakteihin, kulttuurimatkailun kehittämiseen, yritysyritysteistyöhön ja hankkeen omien tapahtumien kaikinpuoliseen toteuttamiseen.

Hankeeseen palkattavalta pääsihteeriltä edellytetään ylempää korkeakoulututkintoa, hyvää suullista ja kirjallista suomen, englannin ja venäjän kielten taitamista, sekä kokemusta tapahtumajärjestämisestä ja kansainvälisestä työskentelystä. Hänen palkkansa määräytyy yliopistojen yleisen työehtosopimuksen, muun henkilöstön vaativuustason 8 ("työt ovat luonteeltaan asiantuntijatehtäviä, kuten selvitys-(...) suunnittelu- tai kehittämistehtäviä tai tehtäväkokonaisuuden vastuutehtäviä") mukaiseen palkkaan. Työsopimuksessa sovitaan myös, että palkkaus on kokonaispalkka, jossa vastuu työajan jakautumisesta viikon ja vuorokauden sisällä on osittain työntekijällä itsellään, eikä tällöin makseta viikonloppu- tai ylityökorvauksia. Hänen työaikansa hankkeessa on 100 %.

Hankkeen taloussihteeri vastaa hankkeen kirjanpidosta ja yhdessä hankkeen johtajaan kanssa maksatushakemusten ja raporttien laatimisesta. Hän on mukana hanketiimissä talouden asiantuntijana. Työaika hankkeessa on noin 20 %. Työajasta pidetään kirjaa.

Hankkeen tekninen tiedotus- ja kommunikaatiovastaava tehtävänä on päivittää hankkeen verkkosivuja (osana Runolaulu-Akatemian verkkosivustoa), mahdollistaa säännöllinen tiedottaminen sosiaalisessa mediassa ja osallistua sekä kirjoittamalla että kuvaamalla hankkeen tilaisuuksista tiedottamiseen. Hän vastaa myös konferenssien tulkkauksjärjestelyjen tekniikasta. Hänen työaikansa hankkeessa on noin 20 %. Työajasta pidetään kirjaa.

Hankkeen johtaja, pääsihteeri, taloussihteeri ja teknisen tiedotusvastaava muodostavat hanketiimin, joka kokoontuu säännöllisesti ja toteuttaa hankesuunnitelmaa.

Hanketiimin lisäksi hankkeessa varataan tapahtumien ohjelmalveluihin palkkaresurssia seuraavasti: Avajaisohjelmiin 2900 e, su-kielen asemaan liittyvään konferenssin ohjelmaosuuteen 1200 e, pääjuhlan metsätapahtumaan ja muihin su-kulttuuripääkaupunkiohjelmiin 3400 e, Ison Karhun kantapäillä -ohjelmiin 3000 e ja laulukonferenssin ohjelmaan 1300 e sekä päätöstilaisuuteen 800e. Yhteensä 12 000 e. (Yhteensä henkilötyövuosia laskennallisesti kertyy noin 4 kuukautta.)

Koko palkkakulujen yhteissumma sivukuluineen on 105 728 e.

Hankkeen projektiryhmä

Hankkeelle ei perusteta varsinaista ohjausryhmää, vaan kulttuuripääkaupunkivuoden johtoryhmä (edustajat Kuhmon kaupungista, Juminkeosta ja Runolaulu-Akatemiasta) ohjaa myös hankkeen toteuttamista. Kulttuuripääkaupunkivuoden pääsihteeri toimii projektiryhmän sihteerinä.

Miten hanke tukee Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa

Hanke liittyy saumattomasti Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan 2022-2023:

”Yleistavoite: Kainuun vahva positiivinen maakuntakuva ja tunnettuus tuo maakuntaan uusia asukkaita, työntekijöitä, opiskelijoita, matkailijoita ja investointeja. Yhteinen aluebrändi sisäistetään ja syntyy ”aidosti yhteinen Kainuu”. Kulttuuri ja luovat alat kukoistavat ja kasvavat. Niiden osaamista ja elinkeinollista vaikuttavuutta vahvistetaan omana toimialana sekä osana mainetyötä, matkailua ja tapahtuma-alaa.”

Myös seuraava kuvaus istuu hankkeemme taustalle erinomaisesti:

”Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kainuun kulttuurialaa, pito- ja vetovoimaa sekä asukkaiden hyvinvointia vahvistetaan toteuttamalla Kainuun kulttuuriohjelma.
- Tuetaan Kainuun nykykulttuurin toimijoiden sekä vakiintuneiden kulttuuritapahtumien toiminnan jatkuvuutta, uudistumista ja uuden liiketoiminnan syntymistä niiden yhteyteen.
- Vahvistetaan kainuulaista kulttuurialan tuotekehitys-, markkinointi- ja liiketoimintaosaamista.
- Hyödynnetään Kainuun kulttuurin saamaa kansainvälistä näkyvyyttä, esim. Kuhmon Unescon kirjallisuuskaupunki -tunnustusta tai Puolangan pessimismibrändiä.
- Luodaan aktiiviset verkostot Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden tuomiin mahdollisuuksiin.
- Tuetaan Kainuun kulttuurivientiä ja kehitetään aktiivisesti Kainuuta elokuva- ja sarjatuotantojen ympäristönä ja edistetään kansallisten ja kansainvälisten tuotantojen saamista Kainuuseen.
- Kehitetään Kainuun kulttuuriperintöön, historiaan, kulttuurin merkkihenkilöihin ja kulttuuritapahtumiin perustuvaa kulttuurimatkailua osana Kainuun matkailutuotteiden kehittämistä.
- Tuetaan kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja näkyvyyttä niin paikallisten asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi kuin maakunnan mainetyössä uusien asukkaiden ja matkailijoiden vetovoimatekijänä.”

Hanke tukee Kainuun kehittämisohjelman tavoitteita yritystoiminnan lisääntymisestä ja kulttuurimatkailun kehittämisestä.

HANKKEEN ODOTETTAVISSA OLEVAT TULOKSET

Hanke lisää Kuhmon tunnettuisuutta Pohjoismaissa, Virossa ja Unkarissa. Tästä seuraa kulttuurimatkailun lisääntymistä pitkälle tulevaisuuteen. Oletamme että vuoden 2023 aikana lisäys on noin 1500 yöpymisvuorokautta majoitusliikkeissä. Sama trendi jatkuu myös tulevina vuosina. Tällä on iso merkitys erityisesti nyt, kun Venäjän matkailu on tyrehtynyt, eikä ole avautumassa moneen vuoteen.

Hanke edistää kuhmolaisten kulttuuritoimijoiden yhteistyötä ja keskinäistä koordinaatiota. Tämä lisää tapahtumien vakautta ja monipuolistaa palveluita. Samalla yhteistyö kulttuurialan ja matkailusektorin välillä vahvistuu.

Hankkeessa kehitetään sekä ohjelmapalveluiden tuotteistamiseen (jolloin niillä on muoto ja hinta jne.) ja sähköisten palveluiden ja palvelukuvausten kehittämiseen (videoidut sisällöt jne.). Nämä kaikki ovat käytettävissä hankkeen jälkeenkin. Samalla saatava oppi näistä menetelmistä jää yhteisön käyttöön.

Kuhmon kulttuurimatkailustrategia uudistuu. Uusia matkanjärjestäjiä saadaan suunnittelemaan matkoja Kuhmoon. Virosta saadaan ainakin yksi matkanjärjestäjäkontakti (joka järjestää bussimatkoja Kuhmoon), Pohjoismaista järjestetään myös bussimatkat vuoden 2023 aikana Kuhmoon.

Kuhmon kulttuurimatkailustrategia päivitetään vuoden 2023 aikana yhdessä kaupungin ja Idän Taiga ry:n kanssa.

Talousarvio ja resurssien kohdentaminen

Hankkeen tilavuokrat syntyvät tapahtumia varten vuokrattavista tiloista. Markkinointi ja viestintäkulut lehti-ilmoituksista, TV- ja radioviestinnästä, painetusta tiedotusmateriaalista, logosta, banderolleista, julisteista jne. sekä konferenssien tuloksena syntyvistä julkaisuista Runolaulu-Akatemian sähköiselle alustalle.

Hankkeen ennakoitujen tulot (3000 e) arvioidaan saatavan Ison Karhun kantapäillä -tapahtuman lippituloista (2000 e) ja metsätapahtumasta (1000 e).

MENOT

Ajalle 1.1. - 31.12. 2023

Henkilöstökulut

- pääsihteeri (100%)	58500
- sihteeri/taloudenhoitaja (20%)	8580
- hankkeen vastuullinen johtaja (20 %)	14648
- tekninen henkilöstö tiedotus yms.	12000
- muut henkilöstökulut (uudet tapahtumat)	12000
Yhteensä	105728

Matkakulut

- henkilöstön ja ohjausryhmän matkakulut	10000
- kutsuvieraiden ja asiantuntijoiden matkakulut	14000
- muut matkakulut	6000
Yhteensä	30000

Ostopalvelut

- tapahtumien ostopalvelut	35000
- muut ostopalvelut	5000
- markkinointikulut	25000
Yhteensä	65000

Muut kulut		
- puhelin-, internet, verkkosivut yms.		10000
- tila- ja muut vuokrat tapahtumissa		8000
- muut sekalaiset kulut		5000
	Yhteensä	23000

MENOT YHTEENSÄ 223728

RAHOITUS

Suomalais-virolainen kulttuurirahasto	Saatu (1.11.2022 alkaen)	20000
Pohjoismainen kulttuuripiste	Saatu (1.11.2022 alkaen)	35000
Opetus- ja kulttuuriministeriö (su-yhteistyö)	Saatu (1.11.2022 alkaen)	35000
Taike, harvaan asuttujen alueiden kulttuuritoim.	saatu (1.1.2023 alkaen)	28000
J&A Erkon rahasto	haetaan (1.3.2023 alkaen)	70000
Muut (Kuhmon kaupunki, Skr...)	haetaan (1.3.2023 alkaen)	31728
Hankkeen lippu- ym. tulot	arvio	4000
	Yhteensä	223728